

KALLIGRAM

Gerevich András
TIZENHAT NAPLEMENTE

Gerevich András

Tizenhat naplemente

Kalligram
2014

Kiadta a Pesti Kalligram Kft., Budapest, 2014. Első kiadás. Oldalszám 96. Felelős kiadó Szigeti László. Felelős szerkesztő Mészáros Sándor. A borítót Hrapka Tibor tervezte Boczkó Tamás fényképének felhasználásával, amely a Frenák Pál Társulat Frisson című előadásán készült. Nyomdai előkészítés Szaniszló Tibor. Nyomta a Kapitális Kft., Debrecen. Felelős vezető Kapusi József.

© Gerevich András, 2014
ISBN 978-615-5454-18-9

*MEMENTO
MORI*

HATÁRIDŐ

C.G. emlékére

1.

Vége. Ennyi volt. Halott.
A befejezetlen beszélgetéseket
gondolatban még folytathatod,
de csak azt fogja ismételni,
amit már elmondott sokszor.
Mostantól a szavakat a szájába
te is adhatod. Talán fiatal marad,
ahogy benned múlik az idő.
Szigorú tekintetével belülről figyel.
Belülről néz a szemedbe.

2.

Egy éve tűnt el,
és csak feszült figyelmével
kísért álomban, éjjeli éberségben,
gyűlöl téged: ez maradt.
Bárcsak tudnálak gyűlölni,
írta búcsúlevelében, hazugan,
mert maga előtt is tagadta,

hogy régóta dühébe fojt,
ahogy magát ölte a Dunába.
Talán él, talán halott,
és testét sodorja a folyó,
lelke a lét körforgásában
pörög, mint a rulettgolyó.
Feltette tétjeit és vesztett.
Egyre kevésbé találta önmagát,
a ruhákkal levetett és szétszórt
napok fáradt zűrzavarában.
Minden este feljött hozzád,
idegesen, kopott kabátban,
fekete tekintettel némán állt,
cigarettről cigarettára gyújtott,
az erkélyről nézte az eget,
mintha titkos jelre várna,
mint aki saját életében lekéste
a feloldozás végső határidejét,
és lemaradt a megváltásról.

3.

Halálával újra felosztotta az időt,
eltörölhetetlenül meghúzta
a határt holnap és tegnap között,
és minden ígét múlt időbe tett.

Emlékeid csapongva ugrálnak
az évek között, néha felgyorsul,
máskor lelassul, vagy megáll az idő.
Halálával összemosta az elmúlt
napokat, órákat és éveket, mint
ahogy a Dunában összefolyik
egy városnyi ember szennyvize:
minden összekeveredett.
Mégis finom mozdulatokkal adagolta ki
minden súlyát, patikamérlegen,
hogy új jelentőséget nyerjen
emlékezésben és felejtésben.
Nem látod már a színeket:
a múlt fekete-fehér, szemcsés film.
Csak az óra ketyegését hallod,
a homokórában pergő anyag halk
neszét, ahogy egyre gyorsabban
múlnak a percek, idegesen
pörgögnek az óra mutatói,
mint elszabadult rulettkerék.

4.

Berreg az ébresztő,
kong a harang, csipog a stopper,
mint a légiriadó vad szírénája

jelzik: lejárt a határidő.
Lekésted. Lemaradtál.
Ennyi volt.

5.

Minden közös emlék már
csak a tied: felejtésbe fojtod,
mint futóhomokba az időt,
mint az életét a fagyos Dunába.

A testével együtt az emléke is
a végső felismerhetetlenségig
felpuffad és szétmálik.

Képzletedben annyiszor írod majd át,
hogya valóságból semmi nem marad,
a múltat csontig lerágod, leszopod,
mint halak és férgek a testéről a húst.

Nem írta be naptáradba a határidőt.

Olyan nap volt, mint a többi:

téli, szürke és hideg,
észrevétlenül múlt el,

mint maga a nagybetűs Idő,
és fel sem ismerted, ahogy biztos kézzel
azon a napon meghúzta a határt
tegnap és holnap között.

6.

A jeges vízben a teste összerándult,
a sokktól az izmai megfeszültek,
vacogott, görcsösen rángatózott,
vergődött, levegő után kapkodott,
de a kabátja, nadrágja megszívta magát,
és egyre nagyobb súllyal húzta,
ahogy a tüdeje is megtelt vízzel,
hiába öklendett fel mindent a teste,
fuldokolva mélyre nyelte a híg sarat.
Lelassult a lélegzete, a szívverése,
és lelassult körülötte az idő.

7.

Amikor kihúzták a Dunából,
a nyári kánikulában izzadt a kikötő.
Már felismerhetetlen volt.
Az ujján az ezüstgyűrű
az egyetlen bizonyíték,
hogy az övé volt egykor
a megbomlott, deformált test.
Fotókon küldték el, felismered-e:
zöld latex kesztyű tartotta
a lencse elé az ezüstkarikát.
Mögötte a képen a kék ég alatt,

a vad gaz mögül a Duna
zöldes habjain csillogott a Nap.
Az övé volt. Az ő jegygyűrűje.

8.

Lassan kiderült minden bűne,
minden hazugsága összeért,
minden átírt és átrajzolt nap
összeállt évekké, több életté,
amelyekben párhuzamosan élt,
mielőtt a Duna jeges sodrában
újra összeért a szetszalazott idő.
Már senki nem tudta, ki volt.
Csak egy mellékszereplő lettél
életének túlírt regényében,
a múltad ismeretlen történet,
mert képzelt életéhez újat
alkotott mindenki másnak is.
Kártyajáték volt a barátság:
pókerarc, blöff, cinkelt lapok.

9.

A halálával nem tudsz mit kezdeni.
Bűntudatod van, mert már nem ismered
azt a távoli lehorgadt fejet,

azt a vad, őrült, villogó tekintetet,
bűntudatod, mert tudod, hogy tévedett,
és nem akarod nála jobban tudni,
milyen egyszerű lett volna az egész.
Bűntudatod, mert elhittél mindent,
amit össze-vissza hazudott,
bűntudatod, mert gyűlöl és gyűlölöd.
Bocsásd meg a bűneit,
ahogy ő neked már soha nem bocsáthat meg.

10.

Minden lelassult, mindennek ideje lett.
A kerék megállt, a krupié besöpörte a téteket.
Egyedül feküdtél ki a napórára napozni.
Bepárasodott a homokóra üvegfala,
összetapadtak a szemcsék: nem pereg.
Mindennek íze, szaga, formája lett,
kitapintod izzadt testeden a szívverésedet,
a lélegzetedet csendben hallgatod,
hangosan sóhajtasz, hogy halld a hangodat
a tenger hullámainak békés robajában.
A hideg kagyló átveszi kezéd melegét,
egy almába harapsz: ropog, ahogy rágod,
savanykás frissessége bizserg nyelveden,
érezed mosdatlan izzadságszagodat,

és megvakarod örökké viszkető füledet.
Lesétálsz a kikötőbe. Ott a parton a törülközője.
A sziklafalon a sirályok unottan gubbasztanak,
várják a lelkeket, hogy átkisérjék a tenger felett.

SZOBOR

B. Sz. emlékére

A kereszten feszülő Krisztus
műmárvány testében acéldrótok
tartják egyben a lelket:
belső húrok, amit csak az Idő
pendíthet meg, miután cementté
porlad a hús, és mint hegedűn,
játszik majd rajta dallamot,
madarak csipogására,
emberek zszibongására felel.
Nyüszítenek a kutyák,
ugatnak a sirályok és varjak,
vadul huhognak a majmok,
és megdördül a napfényes ég.
Elpattan a túlfeszített húr,
és mint fényes gyöngyölyók,
az égtájak szétgurulnak,
sokezer éves tudás omlik össze,
mint gótikus katedrális:
újra összeolvad benned

a föld és az ég, a víz és a levegő,
az éjsötét és a napvilág,
a tegnapi és a holnap,
üvölt és sír a visító hegedű,
ahogy az Idő halkán elpárolog,
és újra meg újra meg újra
megölöd bennünk is magadat.

HOMOKÓRA

Állsz a teraszon, meztelenül,
a meleg szellőben remegnek alattad a fák.
Elvakít a kilátás.
A napok homokszemek:
a szemedbe fújja a szél.
Visszacsillan a napfény
az idő üvegfalán.
Homok hullik a körmöd alól,
a hajadból pereg,
homok csikorog a fogaid között.

A Bodrog partján birkóztatok
piszkos fűcsomók, eldobott csikkek közt.
A kajak gerince mereven megfeszült
az elfojtott lendülettől, a vizes homok
csikorgott alatta, ahogy kihúztátok a partra.
Gyerekek voltatok, beszöktetek a pataki várba,
megnéztétek, hogy porladnak szét
letűnt korok és üres hétköznapiak,
és hangosan kuncogtatok,
ahogy szorongó anyátok kétségbeesetten
a neveiteket ordította: *Máté! Márk!*

Lukács! János! – mert nem talált,
amikor denevérszárnyán leszállt az éj.

Állsz a teraszon, a kék égen fölötted
fecskék csivitelnek és cikáznak,
siklanak, meglovagolják a szelet.
Ez a nap is homokból született,
és sziklaként fog összeesni,
magábaroskad a saját súlya alatt,
hangosan roppan, te meg csak állsz,
ahogy pörgeti, pörgeti a napórát a szél,
fújja a percekét, az órákat, az éveket,
átfújja rajtad, némán, csendesen.
Eli! Eli! Lama sabaktáni?
És megnyugszik a tested.

NIZSINSZKIJ

Vers Nizsinszkij svájci naplójából kölcsönzött sorokra

Hiába akarok sírni, nem megy.
Gondolataimat hó nyeli el.
Fájdalom facsar a torkomból
Hangot, gombócot gyúr: lavina lesz.

Szeressetek. Mindenem fáj.
Hiába akarok sírni, nem megy.
A félelem lassan motoz bennem,
És halkán a hideg, a hó, a halál.

Ha rátok üvöltök, ne féljeteK,
Sírni akarok, és nem csak remegni,
De némán kiáltok, torkomban
Pengék tánca feszül a csontnak.

Senki nem ért. Senki nem szeret.
Magammal üvöltök, mert a lelkem
Beteg, és magába őrlí a testemet.
Lavinaként elönt az örület.

Egész életemből, ami megmarad,
Ez a gumó, ami szorítja a torkomat,
Feldagad, mint a rák, feszít, hasít,
Összeroppan a testem a súlya alatt.

IDŐKÚT

Ügyetlenül babrált, talán félt,
remegő kezével a hajába túrt,
néha idegesen felszisszent,
majd megfagyott vad tekintettel
figyelte minden mozdulatodat.
Szuszogott. Ez az emlékkép
maradt. Mint a fészkelődő
pinty, ahogy feszült, izgága
szemével a múltó idő mélyére
néz, ahol, mint kádban a lefolyó,
egy apró, láthatatlan lyuk
magába szívja az időt,
és örvényt hagy az égben.
A fecske meglövegolja
a sodrást, a csőrével felmetszi
és átsuhan a hullámain.
Ha repte megbicsaklik,
csak percek telnek el napok alatt.
A tücsök hallja az örvény
sziszegő-susogó dallamát,
és hozzá rögtönöz zenét.

Az elszívott idő egy másik,
távoli világban megtisztul,
mintha mosógépen folyna át,
és csendesen visszacsorog.
Kis pocoklyuk az égben,
a múltó és jövő szökőkútja,
mint a vizet, megforgatja
az időt, a megtisztított múltat
folyton visszaköpi. Ahogy
némán ott ült, idegesen,
izgatottan, talán az örvény
szürcsögését hallgatta,
és át akart maga is bújni,
megtapasztalni az örök körforgást,
ezt a láthatatlan vérkeringést
a világegyetem pulzáló testében,
halálával meg akart tisztulni,
át akart folytani a pumpáló szíven.

MASZKOK

Rétegesen raktad a maszkokat magadra,
mint festő a vászonra a színeket,
és talán maszkok nélkül az arcod is
olyan üres és fehér volt, mint a vászon.
Nem tudtam, hogy ennyi arc közül
egyik sem igazi, egyik sem maradandó,
gondolatban átplastikáztad a vonásaidat,
a személyiséged része lett minden szerep.
Búcsúelőadások sorozatára vittél, operába,
színházba, ültünk a páholyban, és én
nem jöttem rá, hány előadás is megy egyszerre,
nem sejtettem, hogy a játék része vagyok.
Hosszú tél jött, rétegesen fedte be a hó is a várost,
és a napok és hetek úgy teltek és nőttek
egymásra, mint maszkrétegek az arcodon.
Jeges februári éjszaka volt, amikor a Dunába
ugrottál, hogy az üdítő fagyos víz,
végre és végleg tisztára mossa az arcodat.

AMI FELESLEGES

Az ablakon dobált ki mindent,
ami felesleges lett: tollat, zoknit,
cipőt, könyveket, a vacsora maradékát,
estére ellepte a gyepet és bokrokat,
egyszer még egy ing is lógott
egy faágon, mint kiüresedett
emberi test, különös gyümölcs,
átfújta rajta és lobogtatta a szél.
Feszületet szögelt az ágya fölé.
Egész nap körbe-körbejárt
az egyre üresebb lakásban,
mintha kígyózó úton ballagna
saját gondolatainak labirintusában,
és keresne valamit, sok éve halott,
elfelejtett emberekkel vitatkozott.
Egy nap a küszöb fölött esett össze,
hogy egy magasabb küszöbön lépjen át.
A kertben találtuk meg a fogsorát.

BÚCSÚ

D.A.-nak

Az árnyék szürke fénye
térképet rajzol a fák között.
Testeddel a hideg kacérkodik,
mint Lédával a hattyú.
A lakás most sokkal súlyosabb lett,
hogy a magzat újra elment.
Egyedül vacsorázol.
Másnap könnyebb lett a tested,
súlytalan, de törékeny, mint a pintyé.
Kifekszel a medence partjára napozni,
ahol az erdő zöld fénye vibrál
a fák sötét, merev törzsén,
a víz kéken világít, ahogy átível
rajta a nap hullámzó aranyhídja,
és a fehér csempén egybefolyó
sárga fénytől az öltöző olyan,
mint egy orvosi váró:
az ajtón túl a szülőszobában
nagy igyekezettel kapkodnak

neonzöld latex-kesztyűbe
bújtatott kezek, kék köpeny susog.
Hiába. Mégsem születhet meg,
mert már elment, láthatatlanul,
csendben, így már üres a szülőszoba,
és a lakásban a mázsás antik bútorok
adnak a térnek tartós szerkezetet,
az újszülött első mozdulatainak
vad koreográfiája helyett.
A kopott politúr alatt az évszázados fa
tömörsege emlékeztet:
el kell bírnod ezt a terhet.
Az ablakod felett fészkelő poszáta
izgága billegéssel idegesen néz
a szemedbe: ketten maradtatok.

*TIZENHAT
NAPFELKELTE*

ŰRUTAZÁS

1.

Sosem leszel elég férfi,
hogy asztronauta légy.
A tér belül túl szűk,
kívül túl tág:
csak a szorongás
egyenlíti ki a nyomást.
A világűr, mint,
hiszed, a saját világod is,
meghódíthatatlan.
Naponta tizenhat
naplemente
és napfelkelte
követi egymást:
égető hőség és fagy.
A tudatod csupasz,
és a testedet
csak egy műanyag
burok védi
a világmindenségtől.

2.
Összezárva egy úrhajóban,
túl szűk a tér,
és túl szűk a tested.
Megnyílik az úr,
mint az ajka,
amikor az ujjadat
közécsúsztatod.
Erekció.
Penetráció.
Ejakuláció.
Mindez fizika.
Elnyel a teste.
Újra megszületni:
szkafanderben kilépni,
lebegni, mert nincs
fent és lent,
nincs férfi és nő,
csak a nemtelen
végtelen.

3.
Az úrhajó katedrális:
acél és műanyag
merev szerkezetében

az ember a lélek.
Élő hús.
Mozog. Eszik. Kakál.
A monitoron figyeli
működés közben
a fizika törvényeit.
Az űr magába szívja
a képzeletét,
mint újszülöttet a fény,
ahogy kicsúszik a méhből.
Az űrhajó
kibocsátja a műholdat,
és visszaszáll
a földre.
Szülés volt ez,
vagy csak ejakuláció?
Megtermékenyítem
a világűrt.

4.
Szorít a szkafander,
viszket a bőröm, és
nem érzem az ujjaimat,
ahogy lebegek az űrben,
kezemben csavarhúzóval,

csak egy acélzsineg
köt az űrhajó testéhez,
mint elvághatatlan
köldökzsinór.
Beállítom a műholdat.
Pályára bocsátjuk.
Vakít és éget a nap,
de fázik a lábam.
Ha elszabadul a nyomás,
a lelkemből,
belülről robbanok szét.

5.
Csak a forróságot érzem,
csak a bénító napot.
Hajszálereken kering
szervezetemben
a sűrű vér, pumpál a szív,
kívül a vákuum szorongat.
Ha behunyom a szemem,
nem érzem a testemet:
leválik a tudatról.
Csukott szemmel is
látom a csillagokat.
Ha viszket a mellbimbóm,

újra tudom, hogy élek.
Újra meg kell tanulnom
az idő törékeny szerkezetét.
Látom a Földet,
ahogy visszatükrözi
Isten tekintetét.

VOYAGEUR

A Naprendszeren túl
csak a visítás van,
az elnyúló félelem
elfojtott hangja
tölti ki a végtelen teret.

Minden fény
többmillió éves.
A csillagközi plazma
sűrű, mint a joghurt.
A szellem, ha majd
elhagyja a testedet,
méz lesz,
belekeveredik
az évmilliók alatt.

Az űrszonda
60.000 kilométert
tesz meg óránként.
A gondolataid néhány centit
haladnak előre-hátra:

még be vannak zárva
szűk koponyád szorításába,
és a képzeletedben
táguló világűr
feszíti szét a fejedet.

BILIÁRD

Talpad alatt zsugorodik a Föld,
akkora, mint egy tekegolyó:
markodba veszed a tömör,
súlyos gömböt, és elgurítod:
lassan, elegánsan gördül
végig a lakkozott parkettán,
a legyőzött, megszelídített tájon.
Egyre kisebb és könnyebb lesz,
pattog, mint a pingponglabda,
vadul szökken a padlón a porba –
és egy rossz lépéstől talpad alatt
halk roppanással behorpad.
A táguló világegyetemben
fejest ugrasz a hideg medencébe,
fölötted a sötétben a csillagok
fényénél ciripelnek a tücskök.
Mire kiúsznál, a sok távoli nap
szétgurul a biliárdasztal
hűvös, zöld bársonyán,
és ziháló mellkasod mélyén
a pingponglabda vadul pattog.

POSZÁTA

A park ősfái körül
megkövült az Idő.
Megmászod a sziklákat,
hogya kilátást mélyen
a tüdődre szívd.
Lefényképezed.
Nyugalom cikázik körülötted.
Egy poszáta az eresz alatt
a fészkeből idegesen kirepül,
megijedt a kastély berregő,
elektromosan nyíló kapujától.
A madár apró teste törékeny,
mint a percek, élete lassú,
mint az óra ketyegése,
tekintetében a kíváncsi félelem
súlyos, mint az űrutazás,
röpte ívének gótikája
többmillió éves evolúciót
kottáz az égre.

DÉLELŐTT

A napok gyorsabban telnek, mint a percek.
Kövér esőcseppekben hullik az idő,
néha zuhog, máskor az óra megáll,
és a sirályok egyhelyben lebegnek.

Az ablakodon a cseppek egybefolynak,
és a percek lassan összeállnak évekké,
az eső gyorsan változó térképet rajzol
arcod foltos, elmosódott tükörképén.

Vidáman, röhögve gyerekek trappolnak
a járdán a sáros, langyos pocsolókba,
egymásra fröcskölnek a híg, barna vizet,
bennük saját magaddal nézel farkasszemet.

A ruhádba szívódik a jéghideg eső,
vacogsz, ahogy a bőrdhöz tapad,
a közömbös víz lassan végigcsurog
didergő hátadon, romlandó testeden.

Kifolynak a jelenből lassan a percek,
patakká dagad az elmúlt, leélt idő,
elherdált életek öntik árba a kertet,
megpihen benne az eltévedt kócsag.

NIKOLÁJ TÉBOLYA

Bojkov Nikolájnak

Álmomban a fejem lángra lobbant,
mintha a fészek égne az eresz alatt,
és madarak visítására riadtam fel.
Szürke, nyirkos és lusta volt a hajnal,
a Duna komótosan hempergett
az ablak alatt, és a lépcsőházban
a takarítónő szorgalmasan dúdolt.
Az ágyam mellett egy nagy barna kutya
megnyalta és leharapta a kezemet.
Mentővel vittek a zárt osztályra,
egy rügyező állú nő fehér köpenyben
injekciókat és színes pirulákat adott,
mert énekeltem és beszélgettem
a részeg fákkal, az ideges madarakkal.
Éjjel egy rézkulcsot találtam
a számban, a nyelvemen bizsergett,
titokban kinyitottam vele a tükröt,
és ahogy a tükörben álltam, láttam,
hogy egy másik tükörben is én állok.

A testem színes üveg és csillogó réz,
papagáj kitűző lettem, de leestem,
letört és elgurult a fejem: zöld gyurmából
formáztam a testemre új fejet.
Papagáj vagyok és a szavak verebek,
a szavak gólyák, pintyek és fecskék,
pelikánok, sasok és flamingók,
a szótár madárház megvadult színekkel,
összemos csivitelést és káromást.
A Dunán a köd elrejtí a kacsákat.
Kibontom a felhő szürke pelenkáját,
meglesem a nagymellű ég
meztelen testére tetovált csillagokat.
A Duna zöld és barna hullámai között
a szavak csónakok és uszályok.
Testemről az izzadság a Dunába csorog.
Viszkető testem enciklopédia.
Hívok egy ornitológust, vizsgálja meg
a fejemben csiripelő madarakat.
A barna kutya szétharap egy galambot,
és megugatja saját tükörképét.
A takarítónő megállít a kapualjban,
műanyag zacskóban aranyhalat lóbál,
azt mondja, amikor a kishal meghal,
a barna kutyámnak adja, egye meg.

A kutya én vagyok, és csak álomban ugatok,
mégis visszhangzik tőlem a lépcsőház.

ZUHANY

Lehütöm magam
a jéghideg zuhannyal.
Nyári ragacsos
forró bőrömet
borogatja a víz.
A kitárt ablakban
meztelen testem
fénylik a sötétben.
Benéznek az őzek,
tudják: szelíd vagyok.
Becsapódott, izzó
üstökös az erdő
páfrány szőnyegén,
amely a zuhanás után
elvesztette erejét,
és lassan kihunyt:
ma üstökös vagyok.
Világít a testemről
visszaverődő,
remegő neonfény.
Elnyel a tükör,

de az őz szemekben
vakítóan ragyogok.

ÖRÖKSÉG

Százötven éve mérte a család idejét
egy kis rézkeretes homokóra,
amikor gyerekként egy nap eltörtem:
a konyhakövön szóródott szét a homok
és az üvegszilánk. Látod, mutatta anyu,
azon az apró lyukon folyt át sok évnyi
perc és óra, sok ezer kemény tojás
forrását mérte a reggelihez. Látod,
ez a homok sokezer éves, de ebbe
a kis üvegbe bezártak néhány percet,
ami most visszatérhet a végtelenbe.
Vigyázz, meg ne vágd magad!

*VERSEK
A TESTRŐL*

VERSEK A TESTRŐL

1.

A testem kívánós. Folyton enni akar.
Követeli, hogy jól tömjem meg,
zabáljak fel mindent, ami belém fér.
Az öröm az, amikor érzem magamban
a világnak azt a fogható, látható részét,
ami az enyém, érzem, ahogy lenyelem.
Utána mégis fáj, mert puffad és feszül,
mintha homokot nyeltem volna magamba.
Félek, hogy halott gyereket szülök.

2.

A testem néha betonkemény,
néha törékeny, vagy takonypuha,
néha szétfeszül, máskor szétfolyik,
ha megérintem, viszket és puffad,
ha simogatom, nyirkos és ragad,
folyton más ember leszek.

3.

A testem kút, amibe beleestem,
fulladozom a langyos sötétben:

a gyomrom híg sárral telik meg.
Felszívott és elnyelt.
Feneketlen mély, nyirkos torok,
és kielégíthetetlen, nyálkás vagina:
felfalja a húsomat a vágy.

4.
Be vagyok zárva a testembe,
mint tébolyult Kőműves Kelemen,
magam köré raktam a falat
fegyelemből és elfojtásból:
életfogytiglan testem rabja vagyok.
Belefulladok saját térfogatomba.

5.
A testemmel állandóan küzdök.
Saját életet él: eszik, kakál, baszik,
kecsegteti és kényezteti az ölelés,
így ha egyedül van, követelőzik,
ezért simogatom, nyugodjon meg,
folyton élvez, de minden élvezet fáj,
mert mindig csak a hiány marad,
ami a mulandóságra emlékeztet,
mert magában hordozza az elmúlást:
kielégít és kíméletlenül megkínóz.

6.

A fájó vágy kitölti bennem az űrt,
kongok, mint a harang, behorpadok,
repedések futnak végig a testemen,
üres vagyok és felpuffadok,
megtömöm magamat hússal, kenyérrel,
feldagadok, de érzem a kíznó űrt,
ahogy egyre nő a testemben,
bármennyit zabálok, bármennyit baszok.
Mintha a világűrt nyeltem volna el.
Érzem, hogy élek, mert szétfeszülök.

7.

Ha rohanok, összeáll a testem,
amikor eszem, szétesem,
nem érzem magamat, nem tudom,
hol kezdődöm és hol végződöm.
Az egész világ a folytatásom,
a fák, az állatok, a madarak:
egy testből vagyunk, én belőlük,
ők belőlem. Mindent felzabálok,
mielőtt ők tömik magukba
zsíros és tehetetlen testemet.

8.

Ha bőrvékony jégburok tart egyben,
könnyen megsérül és beszakad,
ha vastag jégpáncél zár magamba,
csákánnyal sem tudok kitörni.
Mint delfin a jégbe, belefagyok
testem elviselhetetlen tömegébe.

9.

A testemet a vágyaim szülték,
és mint szigorú anyák, irányítják.
A testemet a vágyak teremtették,
és minden nap a szolgájuk marad:
kényeztetik, éltetik és kínozzák.
Szenvedek a vágytól, tehát vagyok.
A vágy a túlvilág létére a bizonyíték.

MEZTELEN

ORLANDO A MEDENCEPARTON

A napfényt úgy szívja magába a bőröd,
mint az úszónadrágod a klóros vizet.
Pillangózva beúszol a képzeletembe,
mélyre merülsz, ahova csak a vad,
kamasz fellángolás tud átégni a húson.

Kiülsz a partra: a víz tünékeny
gyémánt-cseppjei perverz élvezettel
játszanak bőrödön, versenyt futnak
és elpárolognak a forró vágtyól.
Izmos mellkasod és izzó tekinteted
beletetoválad emlékezetembe,
mint azt a szót a mellbimbód fölött:
Tristana. Kamaszkorodban címet adtál
a testednek, mint egy regénynek:
beléd szeretnék lapozni, ujjammal és
tekintetemmel oldalról-oldalra lassan
végigmenni rajtad, kiolvasni téged,
bűnt és bűnhődést, háborút és békét.

Fejest ugrasz a medencébe, és
mint a víz, a fantáziám magába nyel.

Elenged, de előtte mintát vesz rólad,
mint Pompeiben a holtakról a láva,
beleégsz képzeletem pornófilmjébe.

NIGHTSWIMMER

Meztelenül ugrott fejest a medencébe,
összeszorított fenékkal, részegen,
két kezével a víztükröt úgy nyitotta meg,
mintha egy másik dimenzióba csúszna át.

Hiába úszott ki újra a köves partra,
a mögötte hullámozó örvényben szétestek
az idő és tér színes puzzle-darabjai,
és vadul kavarogtak a holdfényben.

A napozóágyon ültél a sötétben,
és figyelted, ahogy feszes, barna teste
szinte tökéletes ívben ugrik ki az életedből.

Más helyen, más időben újra partra ér,
de a puzzle-darabokat már soha nem
fogod tudni újból összeszedni és kirakni.

MINT EGY NŐT

Hozzád képest férfi lesz,
velem néha férfi, néha nő,
aminek látni akarom.

Néha kihozza belőlem a nőt,
mire én kétségbeesetten
keresem magamban a férfit.

Simogass, mint egy férfit,
de titokban tapogasd ki
bennem a nőt, és mutasd meg,

hogy amikor nő vagy,
engem is nővé tudsz tenni,
ha férfi, néha nővé, néha férfivá.

Kíméletlenül magába fojtja,
elnyeli bennem a férfit a nő,
de mindig újra megszüli.

A SÍBOLTI ELADÓ

Tudja magáról, hogy szép.
A síléc siklik a kezei között,
fénylik a vaksztól, ahogy sikosítja,
koncentrál és mosolyog,
hullámoznak a karján az izmok,
amikor könnyedén fogást vált.
Vicceldődik, ahogy a sícipőket
értőn beveszi és kiadja,
mindenkihez van egy poénja,
kivéve hozzám. Engem kerül.
A téli naptól barna az arca,
és hátrazselézett haján,
karcsúságán, feszes karján
mindig megakad a szemem,
hiába nézek máshova,
hiába teszek úgy, mintha
csak véletlenül néztem volna őt.
Először kedvesen fogadott,
de rögtön zavarba jött,
ahogy találkozott a tekintetünk,
most, ha beszél hozzám,
mindenhova néz, csak rám nem,

egyszavakban válaszol,
és a testem többé nem létezik,
a saját ujjaira mered,
ahogy végighúzza a léccemen,
majd kibámul a pálya felé.
Közben engedi, hogy nézzem,
míg szeme sarkában és ajka szélén
huncut mosollyal jelzi:
szórakoztatja, hogy belezúgtam.

JÚLIUS

Könyvekben leélt életek
gyűrött oldalai foszlanak
porrá a nyári melegben,
ahogy izzadságcseppekkel
írja ki magát testedre a kánikula,
minden nyirkos és ragad,
amihez a könyvtárban érsz.
Este hideg zuhannyal simogatom,
bronz-barna hátadat,
nyelvemmel, mint ecsettel
vászonra, festem rá magamat
feszülő, izmos mellkasodra.
És beleírlak a versbe.

*NAPOK
ÉS SZAVAK*

NAPOK ÉS SZAVAK

A napok az évekkel váltakoztak:
fiú voltam és férfi voltam.
Nem tudtam magammal mit kezdeni.
A testemmel gondolkodtam,
szorongva kerestem a szavakat
a vershez, a fiúkat az éjszakához,
az órát, ami szabályozza az időt.
A perceket, ahogy megéltem, ledaráltam.
A szavakat, ahogy kimondtam, ledaráltam:
fröcsögtek minden irányba,
mondatokká sosem álltak össze.
Elvesztették az értelmüket.
Ami néhány nap volt, néhány év lett.
Szétforgácsolódtak az évek.
A barátokból idegen lett.
A vágy megmaradt, az idő megtelt.
Mások emlékeiből kell majd
összeraknom egyszer az életemet.

TÍZ ÉV

Tíz év telt el a mondat eleje
és vége között. Régi füzet.
Most megtaláltad, befejezted.
Az állítmány és alany
mégsem egyezik.
Ez lennék én? – kérdezed,
ahogy újraolvasod.
Már nem tudod és nem érted,
amit akkor tudtál, értettél.
A megíratlan versek,
az idősíkok közt rezgő
megrekedt gondolatok,
már soha nem nyerhetnek
se kielégülést, se bűnbocsánatot,
nem lehet végső helyük
sem a hétfői nyüzsgésben,
sem karórád ketyegésében,
a meztelen valóság
testét nem ölthetik fel.

KIÁLTÁS

Inas testén megfeszült a bőr,
csontos karjával hadonászott,
ahogy a levegőben terelte,
próbálta kordában tartani,
irányítani a hangokat, a szavakat.
Sovány teste egyre megrogyott,
izmai görcsösen meg-megrángtak,
és gerince lassan meghajolt
a szavak súlya alatt, de csak
mondta, mondta, mondta a magáét,
próbálta megérteni az igék erejét,
ahogy megbirkózott velük,
köveket és kavicsokat akart köpni,
de csak homok pergett a nyelvéről.

BETŰBETON

A szótár homályos tükrében
tested izmos mondatok láncá.
Végül mindenből szöveg lesz,
csak a szavak maradnak utánad.

Betűkből építész kis otthont.
Betűk súlyától zsibbad a tested,
körbe falazod magadat szóval:
könyvespolcod bábeli torony.

A mondatokat szelídítsd meg,
gyúrd a testedet verssé, találj
kiutat a szavak labirintusában,
löveld betűket minden vaginába.

ERKÉLY

Szavakba rendezed az időt.
Minden érintésből csak szó marad,
alany és állítmány egymásra talál.
Versbe írod, mielőtt elfelejted.

Szavakban nyer jelentést a test.
A nyári melegben az erkélyen álltok,
átöleled, a csók a testbe fojtott
beszéd, nyelveddel formálsz.

BIZTONSÁG

Magamat simogattam egy versben,
de csalódtam, mert rájöttem,
hogy ezt már két éve is megírtam.
Mindig ugyanazok a szavak kísértenek.
Ugyanazok a mozdulatok.
Az ismétlés a táncosnak
biztonságot ad: áll a tükör előtt,
a korlátot fogja, figyeli magát,
és éveken át sokezerszer
próbálja el a tökéletes mozdulatot.
Állok a tükör előtt,
kárpótoljon a simogatás,
azokért a szavakért,
amelyek éveken át
vissza-visszatérnek.
Megnyugtat ez az érintés.
Becsapom magamat.
Sem kezem gyengédsége,
sem a meleg, a biztató figyelem,
sem a szavak otthonossága
nem ad biztonságot.

BUDAPEST

BUDAPEST

1.

Ülünk a Trabantban, már sötétedik,
körbe-körbe megyünk a tömb körül:
Mária utca, Baross utca, Mikszáth tér,
türelmetlenül parkolóhelyet keresünk.

Reggel a Rákóczi téri csarnok előtt
cinkosan rámkacsintanak a lányok,
félénken megfogom anyu kezét,
majd ahogy a mellem, a zacskók is

dagadnak: a csirkehústól és almától.
A bérház udvarán tyúkok futkosnak,
a házmeister a betonra szór nekik magot.
A liftakna mögött egy öreg bácsi él.

Galambok tanyáznak a szomszéd tetőn.
Felér a virágzó ecetfa a gangunkig,
gerlék fészkelnek rajta, de amikor a szél
megrázza, kipotyognak a tojásaik.

Otthon nyikorog a parketta, az ajtók,
behallatszik a hírek duruzsolása.
És éjjel felriaszt a részeg szomszéd:
üvöltve pofozza fel bőgő feleségét.

2.

Csonka szobor, foszló vakolat,
a forradalmi golyónyomok porladó
mitesszerek a szmogszürke házak
megviselt, leélt, haldokló arcán.

A Lőrincz pap téren filmet forgatnak,
kong a harang, a rendező franciául
kiált be mérgesen a színészeknek,
a kordon mögül kíváncsian figyelem.

Itt veszik fel a háborús jeleneteket.
A Józsefváros labirintusa valójában
a németek által megszállt Párizs,
vadul lövöldöznek a nációk, holtan esik

össze a hősie partizán, a nők
kétségbeesetten siratják, a bajtársak
gödrot ásna, és megkezdődik
a temetés. Hirtelen a kordont lebontják,

bíztatják a tömeget, álljunk be mi is
a gyászmenet végére, temessünk
a távoli kamerának, vonuljunk csendesen,
kopott kabátjaink beillenek a filmbe.

3.

És ott van az iskola, a Tabán, a Naphegy:
macskák, csigák, hangyák vidéke.
A bogaraknak építész labirintust,
és a szomszéd macskát titokban eteted,

A rozsdás, szétkorhadt kerítéseken
átmászol a szomszéd kertekbe is,
lopózol, az idegeneket lehallgatod,
megfigyeled a gesztenye magasáról.

A Tabánban néha megnyílik a föld,
és elfeledett pincék tárulnak eléd.
Egy lerombolt városrész nyirkos és üres
kazamatái viszik a titkokat a lábad alatt.

Pali bácsi dühében kidobja a táskádat
az ablakon. Edit néni az ellenőrződöt
teleírja intővel, és üvölt, amikor te
pingálsz oda a szülői kézjegyet.

Viktorral elbújtok a parkban bunyózni,
megmérni, ki erősebb, ki a férfi,
és az egész iskola pánikban keres.
Azt mesélik, Viktor később bőrfejú lett.

Még nem tudod, mi az a világháború,
pedig ott virágozik mindenhol a nyoma,
de még nem érted. Nagyapu elmeséli,
hogy a pincében halt meg egy barátja,

bezárkózott a bombázás alatt, és mire
megtalálták, megette egy macska.
A dédi elfújta a gyertyát: nagyit sötétben
kellett bújtatni az orosz katonák elől.

4.

A komód fiókjából, mint temetőből,
előkerülnek régi igazolványok és papírok,
megbarnult fotók vidám halottakról,
akik anekdotákban még fiatal emberek.

Megdöbbsz, nagyfi miért nem örül,
amikor Brezsznyevet gyászolod.
Imádod a zászlókat lengető, éneklős,
hősi múltra büszke ünnepélyeket.

A telefont mindig nagyfi veszi fel,
pedig valaki mindig nagyaput keresi.
A kapkodásban kussban kell maradni,
hallgatni merev hangján az igeneket.

A sok anyakönyv bizonyítja: árja vagy,
papíron rom. és gör. kat.-ok az őseid.
Majd meg fogod tanulni, kik a zsidók,
rokonok és barátok közt ki az, ki nem.

Kopasz felnőtt leszel, mire megtudod,
ami az évek alatt talán nem is volt titok,
csak kizárta az emlékezet: egy rokont
Titóék háborús bűnökért végeztek ki.

Megszállt város rendőrparancsnoka volt.
Nem volt fasiszta, magyarázzák,
csak az élet sodorta, de a vér, az folyt,
irtották körülötte az ártatlan embereket.

A mélybe ránt az akasztófán téged is
a teste, a tudat, hogy vannak még titkok,
ott nyüzög mindenhol a múlt,
mint sokmilliárd láthatatlan bacilus.

5.

Radnóti verseit az iskolában tanulod,
írsz is belőle kis háziesszét,
tizennégy vagy, ő meg távoli költő,
mint Ady, Petőfi vagy Vergilius.

Nem tudod, hogy a felesége még él,
abban a lakásban, ahol együtt laktak,
és aznap fog meghalni, amikor
az egykori zsinagógában tartják meg

a neonácik a hivatalos gyűlésüket.
Ez az új rend. Szép kort élt,
de miért élte meg, hogy újra
a pokol gőzét árassza a csatorna,

pedig egyszer már látta, hogy pusztít
a nagybetűs Történelem, látta, ahogy
saját sorsától lett terhes a nemzet,
és buta, beteg és béna szörnyet szült,

látta, ahogy mindennap emberek ezrei
gyártották a kisbetűs történelmet,
érezte a hullák bűzét, és most mégis
megtagadják: semmi nem úgy volt.

6.

Mi lett belőled, hazám, Budapest?
Kopott, de szépülő utcáidon sétálva
néha elmerengek, és átérzem, milyen
lenne, ha meleg konyha lehetnél,

otthonom az otthontalanságban.
Körülöttem kik ezek az emberek?
A nyelvüket, azt hiszem, ismerem,
mégsem értem, amit mondanak.

Ezeken az utcákon tanultam járni,
ezekért a koravén, keserű léptekért.
Ahol egykor bújócskáztunk, most
szomorú arcok kapják el tekintetüket,

a hajléktalanság büze árad, fenyegető
üvöltésektől visszhangzik a tér,
míg az égen a vándor madarak éneke
menekülő barátok szavainak kórusa.

Minden tavasszal zöldel a fű, rügyeznek
a fák mielőtt kivágják: áttervezik a parkot,
és új szobrokat emelnek. Nincs se béke,
se háború. Megszállták otthonomat.

*HAT VERS
A KUDARCRÓL*

HAT VERS A KUDARCRÓL

1.

Ezt a verset nem szabad megírnom.
Elvesztettem. Sokszor a fejemben,
a gondolatok sodrásában örvény
nyelte el, majd a francia tengerparton
örvény nyílt az idő szilárd falán,
és magába szívta minden szavát,
minden betűt, amit egymásra fűztem,
míg csepergett és a sirályok lebegtek.

Újra próbálom megkeresni az eltűnt
sorokat, körmölök metrón, repülön,
idegesen, mellettem az egész világból
csak egy nő marad, részeg és bolond,
a szemével a tollamat követi, és
ingerülten kioktat, hogy szebben ír, mint én.

A fejemben egy másik nő meleg szava szól,
kétségbeesetten, hogy megint elvetélt.
Hiába fogan meg, nem tud megtapadni.
Elképzelem a testében az örvényt,
beszív és nem enged a felszínre.

Megmosom a kezét a tengerben.
Követjük a hold járását, mérjük a test
titkait, a szavak súlyát, a mondatoknak
értelmet adunk. Összebújunk a padon,
és a halászhajókat némán figyeljük.

2.

A metrón ülök, mindig sietek,
egy város suhan el felettem:
a fejekben a hétköznapi áll.
A sötét alagút hálójában,
mint szerteágazó ereken,
egy szív ütemére zakatolok.
Ahogy siklik velem a fénycsík,
fejemben egy másik várost
viszek, más nyelveken.

A repülón ülök, mindig utazom,
alattam városok suhannak el.
A sok apró fénypont egybefolyik:
ablakok, autók, utcalámpák,
melyek csak egy pillanatra tűnnek fel.
Ha az időt lehet sebességben mérni,
itt fent évek telnek el, a föld és az ég

a levegőben összeérnek, de mint
egy város sem, ez sem otthonom.

3.

Azt hittem, senki sem lát,
ezért lábujjhegyre ágaskodtam,
és kiléptem a fényre.

Azt hittem, mindenről lekések,
hiába vettem nagy lépteket.

Azt hittem, senki sem vesz észre,
hangosan szóltam, halljanak,
és mikor azt hittem, lenéznek,
magamat biztattam, ha beszéltem,
mert azt hittem, nem kellek senkinek,
kiálltam és kínáltam magam.

Keményen kongtak Lao-ce szavai:

A lábujjhegyre ágaskodó
nem áll sokáig,
a nagy léptekkel rohanó
nem megy sokáig,
a fénybe-álló
nem lesz fényes,
a magát-hirdető

nem lesz híres,
a magát-dicsérő
nem lesz dicső,
a magát-kínáló
nem lesz vezető.
Ezek az úton:
rohadék, hulladék.

Leülök a padkára, sáros az út.
A szürke ég alatt
mossa tisztára arcomat
a szemerkélő eső.
Langyos és kemény az aszfalt.
Sziklára képzelem magam
tengerrel a lábam előtt,
sirályok kárognak felettem,
és egy delfin megfürdik
hullámzó tekintetemben,
és az orrával felszínre hozza
a gyarak mögött lebukott napot,
majd magával visz a mélybe,
ahonnan sirályként szállhatok,
és csőrömbe foghatom
ami rohadék, ami hulladék.

4.

Az időt mérni számok helyett
kudarok sorával is lehet:
megunt szerelmek,
szétélt városok,
öngyilkos barátok,
és eltorzuló arcodon
az egyre mélyebb,
egyre formátlanabb vonások.
Eddig felélt életed
minden fájdalma, félelme
térképet rajzol a testedre,
és a kudarcok könyvét
olvashatatlan betűkkel
írja arcodra.

5.

A te lelkesen szárad örökre,
ahogy testére rászáradt a bőr.
Egy őszi estén taxiba ült, és
figyelted, ahogy apró, kerek feje
a távozó autóban lassan,
de egyre jobban zsugorodott, míg
egy távoli pontban el nem tűnt:

ott és akkor abban a pontban
találkozott minden párhuzamos,
mint rajztanár lapján a táguló tér.
Teste kihűlt, ahogy lassan elhagyta,
óvatosan, senki ne hallja.
Mert aznap gyógyszerekkel győzte le
a lebetonozott, hűtlen világot,
a nyers gravitációt, a súlyt,
és olyan dimenzióba lépett át,
ami nincs is a képzeletén túl.
Elengedted. Nem láttad kisurranni,
áthaladni azon a kis ponton,
ami egy pillanatig az ő saját feje volt,
amiben a világon minden egyenes
arra a pillanatra végleg összeért.

6.

Kifeküdtem a napra a parton,
és néztem a sirályok lebegését.
Lassan, egyesével, kőről kőre
tisztítottam meg minden gondolatot,
és minden követ nagy lendülettel
dobtam a tenger habjai közé.
Elnyelte, mintha másik világba

pottyantak volna a vízfelszínen át.
Hátradőltem, és a tenger zúgásában
nem hallottam, csak láttam
a távoli repülőket eltűnni az égen,
mint porszemeket, ha fúj a szél.
Arra a pillanatra a nyelvem hegyén
a tiszta ég, a zengő tenger, a homok,
az idő, a szél, és a testem összeért,
míg egy sirály hirtelen le nem csapott,
a vízből ficáncoló halat hozva fel,
helyére billentve a kizökkent időt,
elválasztva újra az eget a víztől.
Szájamban az öröklét sós íze maradt,
cipőmben, ruhámban homokszemek.

TARTALOM

MEMENTO MORI

Határidő / 9
Szobor / 17
Homokóra / 19
Nizsinszkij / 21
Időkút / 23
Maszkok / 25
Ami felesleges / 26
Búcsú / 27

TIZENHAT NAPFELKELTE

Úrutazás / 31
Voyageur / 36
Biliárd / 38
Poszáta / 39
Délelőtt / 40
Nikoláj tébolya / 42
Zuhany / 45
Örökség / 47

VERSEK A TESTRŐL

Versek a testről / 51

MEZTELEN

Orlando a medenceparton / 57

Nightswimmer / 59

Mint egy nőt / 60

Július / 63

NAPOK ÉS SZAVAK

Napok és szavak / 67

Tíz év / 68

Kiáltás / 69

Betűbeton / 70

Erkély / 71

Biztonság / 72

BUDAPEST

Budapest / 75

HAT VERS A KUDARCRÓL

Hat vers a kudarcról / 85

A szerző a kötet megírása alatt (2009-2014) az NKA és a Visegrádi Alap alkotói támogatásában részesült.

Nemzeti Kulturális Alap

Ezen felül az alábbi alkotóházak támogatták munkáját: Akademie Schloss Solitude, Yaddo, Fondazione Bogliasco, Internationales Haus der AutorInnen Graz, Literarisches Colloquium Berlin és a Kocsevje Írói Rezidenciaprogram.

Nélkülük a kötet nem jöhetett volna létre.

A kéziratot elolvasta és javaslataival gazdagította Áfra János, Ayhan Gökhan, Csehy Zoltán, Mestyán Ádám, Simon Márton és Nadas Péter.